

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر اساس مدل اشور و

ویژگی‌های جمعیت شناختی

An Evaluation of the Teaching-Learning Functions of Teachers in Yazd Elementary Schools Based on Assure Model and Demographic Characteristics

تاریخ دریافت مقاله: ۲۹/۰۴/۱۳۹۶؛ تاریخ پذیرش مقاله: ۰۴/۰۲/۱۳۹۷

M. Sobhani (Ph.D)
R. Sarbazianمهدی سبحانی نژاد^۱رقیه سربازیان اسفندآباد^۲

Abstract: The goal of the present study is to evaluate the teaching-learning functions of teachers in Yazd elementary schools based on Assure model and demographic characteristics. This study is conducted through applied research and the research method is descriptive-survey. The research community include all elementary school teachers in Yazd in the academic year of 2016-2017 (n=4196). Using the Krejcie and Morgan table (95% confidently), the sample population is estimated as 351 individuals that are selected through a proportional volume method. The data collection tools include a researcher-made questionnaire developed based on Assure model. The statistical methods in this research are descriptive statistics (mean, frequency distribution and standard deviation) and inferential statistics (T-test single-sample, T-test, two-group independent, F-test, one-way analysis of variance and related follow-up tests). The obtained results show that the average functions of Yazd elementary teachers in dimensions such as analysis of students' characteristics and in choosing methods, media, teaching aids for training are lower than the average and in dimensions such as using media and teaching aids in teaching process is at the average levels. While in dimensions such as expressing the educational goals and students' participation rate and evaluating and revising the teaching process they show above the average functions. The teachers with high service records use the media and educational materials more effectively and significantly. In addition, female teachers act significantly more effective in expressing educational goals, selecting methods, media, teaching aids for training, encouraging students' participations and evaluating and revising the teaching process.

Keywords: evaluation, teaching-learning function, teacher, Assure Model, Keywords: Evaluation, the Function of Teaching and Learning, Teacher, Assure Model

چکیده: هدف از پژوهش حاضر ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر اساس مدل اشور و ویژگی‌های جمعیت شناختی بوده است. نوع پژوهش کاربردی و روش آن توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بالغ بر ۴۱۹۶ نفر بوده است. با استفاده از جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۵۱ نفر از معلمان به عنوان نمونه آماری به شیوه طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری داده پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مدل اشور بوده است. روش‌های آماری در این پژوهش آمار توصیفی شامل (میانگین، توزیع فراوانی و انحراف معیار) و آمار استنباطی شامل (آزمون T تک نمونه‌ای، آزمون T دو گروه مستقل، آزمون F تحلیل واریانس یک راهه و آزمون‌های تعقیبی مربوط) می‌باشد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که میانگین اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در ابعاد؛ تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان و انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس پایین‌تر از حد متوسط و در بعد میزان بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس نیز در حد متوسط بوده درحالی که در ابعاد بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس و مشارکت‌دهی دانش‌آموزان و ارزشیابی آموزشی در فرآیند تدریس بالاتر از حد متوسط، بوده است. معلمان دارای سابقه خدمت بالاتر، به طور معناداری رسانه‌ها و مواد آموزشی را بیشتر به کار می‌گیرند. دبیران زن در مولفه‌های بیان هدف‌های آموزشی، انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی، بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی، مشارکت‌دهی دانش‌آموزان و ارزشیابی آموزشی به طور معناداری عملکرد بالاتری داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: ارزشیابی، فرآیند یاددهی - یادگیری، معلم، مدل اشور

مقدمه

یکی از سازمان‌ها و نهادهای گسترده و مهم در جوامع امروز، نهاد آموزش و پرورش است که در زمینه تربیت کودکان، نوجوانان و جوانان مسئولیت سنگینی بر عهده دارد و امروزه به صورت رسمی و سازمان یافته در سطحی گسترده با رشد اخلاقی، فرهنگی، اجتماعی و توسعه علمی، صنعتی، اقتصادی مرتبط است و معلم به عنوان عضو حساس این سازمان عامل مؤثری در به فعل درآوردن استعدادهای بالقوه دانش‌آموزان، انتقال تجارب بشری، ارائه ارزش‌های مطلوب، افزایش معلومات و ایجاد مهارت‌های لازم در افراد برای زندگی، تسهیل سیر حرکت آدمی به سوی کمال به شمار می‌رود (سلیمی و شاه‌طالبی، ۱۳۸۱، ص. ۴۲). از طرفی امروزه اهمیت عامل انسانی و نقش منحصر به فرد آن به منزله یک منبع استراتژیک و طراح و مجری نظام‌ها و فرآورده‌ای سازمانی جایگاهی به مراتب بالاتر از گذشته یافته است تا جایی که در تفکر سازمانی پیشرفته از انسان به مثابه مهم‌ترین منبع و دارایی برای سازمان یاد می‌شود. در سازمانی همچون سازمان آموزشی، این عنصر می‌تواند اهمیتی دوچندان داشته باشد (نیکنامی، ۱۳۸۳، ص. ۹۹).

یکی از مسائل عمده در آموزش و پرورش با توجه به گستردگی جامعه نیروی انسانی به ویژه معلمان، تقویت نیروی انسانی است و منظور از تقویت نیروی انسانی، بالابردن دانش، مهارت‌ها، توانایی‌ها و انگیزه‌های کارکنان به ویژه معلمان شاغل در این سازمان است و این پیشرفت جز در سایه ارزشیابی امکان پذیر نیست.

ارزشیابی به عنوان عامل تعیین کننده کیفیت اثربخش یک برنامه و یا فرآیند آموزشی می‌باشد و بی‌تردید ارزشیابی از مؤثرترین روش‌ها برای تضمین کیفیت و شرط اساسی ارتقا کیفیت مستمر در سیستم آموزشی است (نوری امام زاده ئی، ۱۳۷۵، ص. ۳). ارزشیابی عملکرد معلمان یک کارکرد مهم سازمانی است که نیازمند تعهد درونی به زمان، انرژی و منابع انسانی در سراسر منطقه آموزشی است (نولان و هوور، ۲۰۰۵، ص. ۲۳۵). همان طور که در نظام آموزشی اساسی‌ترین عامل برای ایجاد موقعیت مطلوب در تحقق هدف‌های آموزشی معلم است، اوست که می‌تواند حتی نقص کتاب‌های درسی و کمبود امکانات آموزشی را جبران کند یا برعکس بهترین موقعیت و موضوع تدریس را با عدم توانایی به محیطی غیرفعال و

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...
غیرجذاب تبدیل کند (شعبانی، ۱۳۸۰، ص. ۱۱۷). معلمان مهم‌ترین عامل در جریان آموزش و پرورش و میزان پیشرفت فعالیت‌های تربیتی به شمار می‌روند. بنابراین، ایجاد و اداره وضعیت مساعد برای ایفای نقش کارآمد معلمان و هدایت فعالیت‌های آنان در جهت حصول به اهداف تعلیم و تربیت یکی از وظایفی است که به عهده مدیران آموزشی است. از این رو مدیران به عنوان سرپرست بلافصل معلمان در واحدهای آموزشی وظایف متعددی بر عهده دارند که از میان آن می‌توان به ارزشیابی عملکرد معلمان و استفاده از نتایج آن در افزودن بر انگیزه شغلی آنان اشاره کرد (رضازاده، ۱۳۷۹، ص. ۷۳).

در واقع ارزشیابی فرآیندی است که هدف آن بهبود کیفیت تدریس در مدارس و دانشگاه‌ها است. با توجه به اهمیت فرآیند آموزش (تدریس) در تربیت دانش‌آموزان، ارزشیابی آموزشی یکی از شیوه‌های سنجش و بهبود کیفیت برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی معلمان به شمار می‌رود (ریگی، ۱۳۹۲، ص. ۲). بنابراین وجود ارزشیابی از عملکرد معلم برای تعیین میزان دستیابی به اهداف موردنظر ضرورت دارد (نوری امام زاده ئی، ۱۳۷۵، ص. ۳). با استفاده از نتایج ارزشیابی آموزشی قادر خواهیم بود نقاط قوت و ضعف عملکرد معلم را مشخص، و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع نارسایی‌ها و نقاط ضعف عملکرد آموزشی، در ایجاد تحول و اصلاح امور آموزشی راه حل‌های مناسبی به کارگیریم. ارزشیابی عملکرد تدریس معلمان می‌تواند منجر به بهبود کیفیت تدریس آنان شود (ریگی، ۱۳۹۲، ص. ۲). برنامه درسی مهمترین ابزار تحقق بخشیدن به اهداف و رسالت‌های کلی نظام آموزشی به شمار می‌رود. (عابدینی بلترک، نصرافهانی، محمدی و صالحی عمران، ۱۳۹۴، ص. ۶۴۵). هفت عنصر اساسی آن شامل؛ ۱. اهداف ۲. محتوا ۳. مواد آموزشی ۴. راهبردهای یاددهی - یادگیری ۵. زمان ۶. مکان و ۷. ارزیابی است (هواس بیگی، ۱۳۸۸، ص. ۳۹). یکی از مقوله‌های مهم برنامه درسی فرآیند یاددهی-یادگیری^۱ است؛ و تمامی فعالیت‌های آموزش و پرورش در جهت بسترسازی مناسب برای تحقق این فرآیند می‌باشد و هدف از این فرآیند پرورش قدرت استدلال، ایجاد روحیه پژوهشگری و ترغیب فراگیران برای دستیابی به اندیشه‌ها و رفتارهای جدید برای بهتر زیستن است (کریمی ارقینی، ۱۳۹۰، ص. ۱۳). در واقع فرآیند یاددهی - یادگیری عبارتست از یک

ارتباط پویا و متقابل که با هدف تسهیل و ایجاد یادگیری در فراگیر، بین یاددهنده و یادگیرنده برقرار می‌شود (کریمی ارقینی، ۱۳۹۰، ص. ۸).

معلمان همواره برای اجرای یک تدریس اثربخش باید طبق یک نظام منطقی حرکت کنند که در این راستا از الگوهای یاددهی - یادگیری مددگرفته‌اند، و به خوبی ارزشمندی آنها را احساس کرده‌اند. الگوی اشور^۱ یا الگوی اطمینان بخش نیز یکی دیگر از الگوهای یاددهی - یادگیری است که توسط هینچ^۲، مولندا^۳، راسل^۴ و اسمالدینو^۵ ارائه شده است. الگوی اشور یکی از راهبردهای یاددهی - یادگیری است که گام‌های لازم برای تدریس اثربخش را شناسایی و برای هر یک از این گام‌ها تدابیر لازم را اتخاذ می‌کند (آل ابراهیم و قرائی پور، ۱۳۹۳، ص. ۴). سزار، گیزم کارااوگلان ایلماز و ایلماز (۲۰۱۳) در پژوهش خود تحت عنوان «یکپارچه سازی فناوری در کلاس درس: طراحی آموزشی یادگیرنده محور» به این نتیجه رسیدند که مدل اشور بسیار یادگیرنده محور است. منظور از آموزش یادگیرنده - محور آموزشی است که در آن یادگیرندگان به کمک معلم مسئولیت درک و فهم مطالب را خود به عهده می‌گیرند (ص. ۲). برخلاف بسیاری از مدل‌های تدریس، مدل اشور بر پایه نظریه شناختی یادگیری ایجاد شده است. مراحل مدل اشور شامل تجزیه و تحلیل فراگیران، تعیین اهداف و انتخاب بهترین رسانه و مواد برای برنامه آموزشی است. مراحل الگوی اشور در این تحقیق شامل ۶ مرحله به شرح زیر می‌باشد:

بعد اول «تحلیل ویژگی‌های یادگیرندگان»: در این مرحله باید یادگیرندگان شناسایی شده و این کار از طریق تحلیل توانایی آنان و شناسایی عمده‌ترین ویژگی‌های عمومی مخاطبان میسر می‌شود.

-
1. ASSURE model
  2. Heinich
  3. Molenda
  4. Russell
  5. Smaldino
  6. Analyze learners

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

بعد دوم «بیان هدف‌های آموزشی»^۱: هدف‌های عینی را می‌توان از سرفصل دوره آموزشی و یا راهنمای برنامه درسی استخراج کرد. هدف‌ها باید در قالب آنچه یادگیرنده قادر به انجام آن است (رفتار مخاطب) و به عنوان بازده آموزش بیان شود.

بعد سوم «انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی»^۲: در این مرحله علاوه بر رسانه‌ها و مواد آموزشی مناسب جهت دستیابی به اهداف آموزشی، روش‌های آموزشی نیز انتخاب می‌شوند.

بعد چهارم «به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی»^۳: در این مرحله نخست مواد آموزشی و فعالیت‌هایی را که در نظر داریم، بازبینی می‌کنیم. سپس دانش‌آموزان را آماده و تجهیزات و امکانات مورد نیاز را فراهم می‌آوریم. آنگاه مواد آموزشی را در اختیار مخاطبان قرار می‌دهیم.

بعد پنجم «مشارکت دهی یادگیرندگان»^۴: مشارکت یادگیرندگان در کلاس درس، برای آنها بازخوردهایی فراهم می‌آورد که بتوانند صحت پاسخ‌های خود و میزان یادگیری خود را درک کنند این امر مستلزم مشارکت یادگیرندگان در فرآیند تدریس می‌شود و مطلب آموزشی را بهتر یاد می‌گیرند.

بعد ششم «ارزشیابی و بازنگری آموزشی»^۵: در این مرحله ارزشیابی اثربخشی تدریس صورت می‌گیرد. بنابراین نه تنها، میزان تحقق هدف‌های آموزشی توسط دانش‌آموزان ارزشیابی می‌شود، بلکه میزان کارایی رسانه‌های آموزشی و... نیز باید ارزشیابی شود (رضوی، ۱۳۸۸، صص. ۲۷-۲۸).

بنابر آنچه گفته شد، از آنجا که آموزش و پرورش به عنوان سازمانی وسیع تامین کننده نیروی انسانی در سازمان‌ها است باید به آن توجه کافی نمود و عناصر اساسی نظام آموزشی را هم به طور دقیق و مستمر مورد ارزشیابی قرار داد. در این راستا معلمان که مجری فعالیت‌های آموزشی و پرورشی هستند و در شکوفایی استعدادها و دانش‌آموزان در زمینه‌های مختلف تأثیر بسیار زیادی دارند، ضرورت دارد که مورد ارزشیابی قرار گیرند و با ارائه بازخوردهای مفید و

-
1. State objectives
  2. Select methods, media and materials
  3. Utilize media and materials
  4. Require learner participation
  5. Require learner participation

سازنده به آنها در جهت اصلاح و پیشرفت نظام آموزشی کشور اقدام نموده و با توجه به تغییرات و تحولات روزافزون جامعه حرکت کنند.

معلمان با استفاده از این الگو می‌توانند با اطمینان کافی نسبت به مخاطبان، موضوع و محیط آموزشی شناخت پیدا کنند و آموزشی اثربخش را تدارک ببینند. در نظام آموزش و پرورش رسمی هر کشوری، دوره ابتدایی از اساسی‌ترین و مهمترین دوره‌های تحصیلی است. معلمان در این دوره با دانش‌آموزانی رو به رو هستند که عمده یادگیری آنها به طور عینی و مجسم است، از این رو ضرورت به کارگیری مواد و رسانه‌های آموزشی توسط معلم در این دوران بیشتر مورد توجه قرار گرفته است.

تاجیک اسماعیلی (۱۳۸۳) در پژوهش خود تحت عنوان «عملکرد معلمان پایه پنجم ابتدایی با توجه به میزان آگاهی آنها از اهداف، روش تدریس، مهارت تدریس، کاربرد مواد آموزشی، روش ارزشیابی و کیفیت سؤالهای امتحانی در درس تعلیمات اجتماعی» نتایج زیر را عنوان کرد:

الف) بر اساس گزارش مشاهده‌گران و قضاوت معلمان نسبت به خود، اکثر معلمان از اهداف درس تعلیمات اجتماعی اطلاع و آگاهی کافی دارند و در تبیین اهداف درس برای دانش‌آموزان پیش از آغاز تدریس از مهارت لازم برخوردارند.

ب) اکثر معلمان در تدریس درس تعلیمات اجتماعی از روش سخنرانی استفاده می‌کنند.

ج) نتایج این واریسی مؤید آن است که اکثر معلمان از نظر مهارت‌های تدریس در سطح بالا و مناسبی قرار دارند.

د) اکثر معلمان در تدریس درس تعلیمات اجتماعی از تخته سیاه، نقشه و عکس بیشتر از سایر وسایل و مواد آموزشی استفاده می‌کنند.

ه) اکثر معلمان آموخته‌های دانش‌آموزان را قبل و بعد و هنگام تدریس مورد ارزشیابی قرار داده بودند.

با توجه به تحلیل محتوای آزمون اجرا شده، در سؤالهای مطرح شده در امتحان نهایی اصول آزمون‌سازی و ملاک‌های فنی رعایت شده است.

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...
بر اساس تحلیل سؤالها از نظر طبقه بندی سطوح یادگیری در امتحان نهایی نشان داد که
بیشتر سؤالها به سطح دانش معطوف بوده و از سطوح عالی تر یادگیری مانند تجزیه و تحلیل
ترکیب و ارزشیابی سؤال تدوین نشده است.

یزدی یزدان آبادی و حاج محمد شفیع (۱۳۸۸) در پژوهش خود تحت عنوان «طراحی و
تدوین استانداردهای عملکرد معلمان در فرآیند یاددهی - یادگیری» نتیجه چرخش واریماکس،
استانداردهای عملکرد معلمان را در سه عامل خلاصه کرد که با عناوین استانداردهای رفتاری
و ارتباطی، استانداردهای مربوط به توانایی های تخصصی و استانداردهای مربوط به فرآیند
تدریس و مشارکت اداری قابل نامگذاری است.

حق پرست لاتی (۱۳۹۳) در پژوهش خود تحت عنوان «تأثیر دوره آموزش پژوهش در
عمل در بهبود فرآیند یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر تهران» بعد از تجزیه و
تحلیل داده های پرسش نامه، مصاحبه، اسناد و مدارک مشخص گردیده است که آموزش اقدام
پژوهی در به کارگیری وسایل آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری تأثیر معناداری داشته
است. به عبارت دیگر با ۹۵٪ اطمینان می توان گفت که آموزش اقدام پژوهی در به کارگیری
وسایل آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری تأثیر معناداری داشته است اما آموزش اقدام
پژوهی بر متغیرهای وابسته دیگر پژوهش از قبیل ارتقای سطح دانش و معلومات معلمان،
مشارکت معلمان، مشارکت دانش آموزان، به کارگیری روش های تدریس مؤثر برای حل مسائل
آموزشی و تربیتی تأثیر معناداری نداشته است به عبارت دیگر دوره پژوهش در عمل در بهبود
فرآیند یاددهی - یادگیری معلمان تأثیر معنادار نداشته است.

نورپاندی، لانگی و بندونگ (۲۰۱۳) در مقاله خود تحت عنوان «اجرای درس باز با روش
مطالعه درس برای جامعه معلم آنلاین با استفاده از مدل طراحی آموزشی» که در این پژوهش،
مطالعه درس با استفاده از طراحی آموزشی انجام می شود، دریافتند که با استفاده از طراحی
آموزشی می توان طراح را برای محافظت در برابر مشکلات و خلق اهداف خوب و روشن
کمک کرد. این مدل به برنامه ریزی اطراف کلاس واقعی با استفاده از رسانه ها و فناوری متمرکز
شده است. در این مطالعه با استفاده از مدل اشور به انتخاب رسانه و فناوری مناسب برای

انجام فعالیت‌های یادگیری یا درس باز پرداخته شده است. بنابراین مدل اشور یک رسانه آموزشی است که مدلی نظام‌مند با چرخه مستمر برای یادگیری اثربخش می‌باشد. باولی و اریسن (۲۰۱۵) در تحقیق خود با عنوان «طراحی آموزشی PCM (مدیریت چرخه پروژه) با استفاده از مدل طراحی آموزشی ASSURE» به این نتیجه دست یافتند که در طول انتخاب روش، رسانه و مواد به کار رفته در (PCM) ویژگی‌های یادگیرندگان در نظر گرفته شود و بعدها اطلاعات در مورد بررسی رسانه‌ها و مواد انتخاب شده، استفاده از محیط یادگیری، آماده‌سازی و مشارکت یادگیرندگان ارائه شود.

مبتنی بر پژوهش‌های صورت گرفته وجود ارزشیابی از عملکرد معلم برای تعیین میزان دستیابی به اهداف موردنظر در برنامه درسی ضرورت دارد و ارزشیابی عملکرد تدریس معلمان می‌تواند منجر به بهبود کیفیت تدریس آنان شود. در هر یک از پژوهش‌ها جهت ارزشیابی معلمان فقط برخی ابعاد را بررسی کرده و مدنظر قرار داده‌اند. در صورتی که ارزشیابی مؤثرتر عملکرد یاددهی - یادگیری معلمان، نیازمند بررسی ابعاد بیشتر و گسترده‌تری می‌باشد. بنابراین الگوی اشور می‌تواند الگوی مؤثری جهت ارزشیابی عملکرد معلمان باشد. در ضمن معلمان نیز می‌توانند با استفاده از این الگو با اطمینان کافی نسبت به مخاطبان، موضوع و محیط آموزشی شناخت پیدا کنند و آموزشی اثربخش را تدارک ببینند. از این رو مسئله اساسی پژوهش حاضر آن است که عملکرد یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر اساس مدل اشور، چگونه است؟ و لذا هفت سؤال زیر طرح و بررسی شده است:

۱. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان خود اقدام می‌کنند؟
۲. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس خود اقدام می‌کنند؟
۳. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس خود اقدام می‌کنند؟
۴. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس خود اقدام می‌کنند؟

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

۵. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به مشارکت دهی دانش آموزان در فرآیند تدریس خود توجه می کنند؟

۶. به چه میزان معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به ارزشیابی و بازنگری آموزشی در فرآیند تدریس خود اقدام می کنند؟

۷. آیا عملکرد یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر اساس مدل اشور برحسب ویژگی های جمعیت شناختی متفاوت است؟ متغیرهای تعدیل کننده جنسیت، میزان تحصیل، سابقه تدریس و سابقه خدمت تفاوت معناداری دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف از نوع کاربردی و با توجه به نحوه گردآوری داده ها توصیفی و از نوع پیمایشی می باشد. جامعه آماری شامل کلیه معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ است که طبق گزارش آموزش و پرورش شهر یزد تعداد آنها بالغ بر ۴۱۹۶ نفر بوده است. از جدول کرجسی و مورگان در سطح اطمینان ۹۵ درصد، ۳۵۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده اند. که این تعداد نمونه شامل ۱۰۵ نفر معلم مرد و ۲۴۶ نفر معلم زن می باشد. نمونه گیری با روش طبقه ای متناسب با حجم صورت گرفته است.

به منظور تهیه پرسشنامه محقق ساخته، ارزشیابی عملکرد یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر اساس مدل اشور، بر اساس مباحث مندرج در متون علمی، مشورت با اساتید و مطالعه اسناد و سوابق پیشین، ۵۲ گویه برای ابعاد شش گانه مدل اشور طراحی شده است. در این فرم پس از ارائه توضیحات کلی در خصوص چگونگی تکمیل فرم توسط معلمان دوره ابتدایی، سؤال های پیش ساخته و از نوع بسته پاسخ پیرامون متغیرهای تعدیل کننده مورد بررسی و ابعاد شش گانه مدل اشور ارائه شده است. طیف مورد استفاده برای پاسخگویی به گویه های مندرج در ابزار پژوهش، پنج مرتبه ای لیکرت می باشد. به علاوه با بهره گیری از ارزش های عددی اعطاء شده به گزینه ها و فراوانی های آنها (برای خیلی کم، عدد یک؛ کم، عدد دو؛ تا حدی، عدد سه؛ زیاد، عدد چهار؛ و خیلی زیاد، عدد پنج) عدد سه نیز در هر گویه به عنوان حد متوسط طیف مذکور بوده است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه مذکور را صاحب نظران حوزه مربوط تأیید و پایایی آن نیز طی محاسبه ضریب آلفای کرونباخ

برابر با ۰/۹۵ بوده است. به منظور تحلیل داده‌های پژوهش طی برنامه SPSS و در تحلیل توصیفی، پس از ارائه فراوانی نتایج اظهارات پاسخگویان، میانگین پاسخ به گویه‌های هر یک از سؤال‌های اصلی و همچنین، میانگین کل گویه‌های هر سؤال به علاوه انحراف استاندارد و انواع جداول برای تبیین توصیفی داده‌های بدست آمده آورده شده است. در تحلیل استنباطی داده‌های پژوهش نیز با توجه به مقیاس داده‌ها از آزمون‌های پارامتریک همچون آزمون «تی تک متغیره»، آزمون «T دو گروه مستقل»، آزمون «F تحلیل واریانس یک راهه» و آزمون‌های تعقیبی مربوط استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

بررسی نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۳) حاکی از آن است که تحلیل ویژگی‌های یادگیرندگان توسط معلمان دوره ابتدایی، تفاوت معناداری با میانگین فرضی پژوهش دارد. نتایج گویای این است که وضعیت بعد تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان توسط معلمان (۲/۷۹) پایین‌تر از حد متوسط است. تحلیل بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس توسط معلمان دوره ابتدایی، تفاوت معناداری با میانگین فرضی پژوهش دارد و این نتایج گویای این است که وضعیت بعد بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس توسط معلمان (۳/۶۱) بالاتر از حد متوسط است. تحلیل وضعیت انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی توسط معلمان دوره ابتدایی، تفاوت معناداری با میانگین فرضی پژوهش دارد و این نتایج گویای این است که وضعیت بعد مورد نظر (۲/۹۳) پایین‌تر از حد متوسط قرار دارد. تحلیل وضعیت به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی توسط معلمان دوره ابتدایی در فرآیند تدریس، تفاوت معناداری با میانگین فرضی پژوهش ندارد و این نتایج گویای این است که وضعیت بعد مورد نظر (۳/۰۱) در حد متوسط قرار دارد. تحلیل وضعیت مشارکت دهی دانش‌آموزان در فرآیند تدریس توسط معلمان دوره ابتدایی، تفاوت معناداری با میانگین فرضی پژوهش دارد و این نتایج گویای این است که وضعیت بعد مورد نظر (۳/۳۷) بالاتر از حد متوسط قرار دارد. تحلیل وضعیت ارزشیابی و بازنگری آموزشی در فرآیند تدریس، توسط معلمان دوره ابتدایی، تفاوت معناداری با میانگین

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

فرضی پژوهش دارد و این نتایج گویای این است که وضعیت بعد مورد نظر (۳/۲۳) بالاتر از حد متوسط قرار دارد.

جدول ۱: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای سؤال‌های پژوهش

محورها	میانگین	اختلاف میانگین‌ها	انحراف استاندارد	t	سطح معناداری
اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان	۲/۷۹	۰/۲۱	۰/۷۹۵	-۴/۸۶	۰/۰۰۰
اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به بیان هدف‌های آموزشی	۳/۶۱	۰/۶۱	۰/۶۶۲	۱۷/۵۰۳	۰/۰۰۰
اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی	۲/۹۳	-/۰۷	۰/۷۶۵	-۱/۵۹۹	۰/۱۲۰
اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی	۳/۰۱	۰/۰۱	۰/۸۴۴	۰/۲۳۲	۰/۸۱۷
توجه معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به مشارکت دهی دانش‌آموزان	۳/۳۷	۰/۳۷	۰/۵۳۶	۱۳/۲۳۳	۰/۰۰۰
اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به ارزشیابی و بازنگری آموزشی	۳/۲۳	۰/۲۳	۰/۷۳۱	۶/۱۰۵	۰/۰۰۰

بررسی نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه (جدول ۴) حاکی از آن است که در مؤلفه وضعیت بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی برحسب متغیر تعدیل کننده سابقه خدمت ($F=1/236$) تفاوت معناداری بین میانگین گروه‌ها در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است. نتایج آزمون تعقیبی شفه (جدول ۵) میانگین بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی معلمان که دارای سابقه خدمت ۱ تا ۷ سال می‌باشند با میانگین معلمان دارای سوابق خدمتی ۸ تا ۱۵ سال، ۱۶ تا ۲۳ سال و ۲۴ سال بالاتر، متفاوت است. در نتیجه مشخص می‌شود میانگین معلمان مدارس دارای سابقه خدمت ۱ تا ۷ سال کمتر از سایر معلمان دوره ابتدایی می‌باشد. لذا می‌توان گفت با افزایش سابقه خدمت میزان بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی نیز بیشتر می‌شود.

جدول ۲: نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راه

سطح معناداری	F	انحراف استاندارد	میانگین		نام متغیر تعدیل کننده	سؤال پژوهش
۰/۰۰۱	۱/۲۳۶	۰/۶۸	۳/۵۸	۱ تا ۷ سال	سابقه خدمت	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی
		۰/۶۷	۳/۹۰	۸ تا ۱۵ سال		
		۰/۷۱	۳/۹۶	۱۶ تا ۲۳ سال		
		۰/۶۹	۳/۹۴	۲۴ و بالاتر		

جدول ۳: نتایج آزمون تعقیبی شفه در مورد مقایسه نمرات بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی به تفکیک سابقه خدمت

سطح معناداری	خطای استاندارد	اختلاف میانگین	سابقه خدمت	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی
۰/۰۳۸	۰/۱۰۹	-۰/۳۲	۱ تا ۷ سال کمتر از ۸ تا ۱۵ سال	
۰/۰۱۰	۰/۱۱۱	-۰/۳۷	۱ تا ۷ سال کمتر از ۱۶ تا ۲۳ سال	
۰/۰۰۳	۰/۱۰۰	-۰/۳۷	۱ تا ۷ سال کمتر از ۲۴ و بالاتر	

بررسی نتایج آزمون تی گروه‌های مستقل (جدول ۶) بر حسب متغیر تعدیل کننده جنسیت حاکی از آن است که در مؤلفه وضعیت بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس توسط معلمان دوره ابتدایی بر حسب متغیر تعدیل کننده جنسیت ($t=2/83$) تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه در سطح معناداری ۰/۰۵ وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی تلاش بیشتری برای بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس دارند.

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

در مؤلفه انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی توسط معلمان دوره ابتدایی برحسب متغیر تعدیل‌کننده جنسیت ($t=2/52$) نیز تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه در سطح معناداری ۰/۰۱ وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ نتایج بیانگر آن است که معلمان زن دوره ابتدایی از نظر بعد انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرایند تدریس از وضعیت بهتری برخوردار هستند.

در مؤلفه بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرایند تدریس توسط معلمان دوره ابتدایی برحسب متغیر تعدیل‌کننده جنسیت ($t=3/01$) نیز تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه در سطح معناداری ۰/۰۰۳ وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی از نظر بعد بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرایند تدریس از وضعیت بهتری برخوردار هستند.

در مؤلفه توجه به میزان مشارکت دهی دانش‌آموزان در فرایند تدریس توسط معلمان دوره ابتدایی برحسب متغیر تعدیل‌کننده جنسیت ($t=2/84$) نیز تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه در سطح معناداری ۰/۰۰۵ وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی توجه بیشتری به مشارکت دانش‌آموزان در فرایند تدریس دارند.

در مؤلفه توجه به ارزشیابی و بازنگری آموزشی در فرایند تدریس توسط معلمان دوره ابتدایی برحسب متغیر تعدیل‌کننده جنسیت ($t=3/65$) نیز تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه در سطح معناداری ۰/۰۰۰ وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی توجه بیشتری به ارزشیابی و بازنگری آموزشی در فرایند تدریس دارند.

جدول ۴: نتایج آزمون تی گروه‌های مستقل بر اساس متغیر تعدیل کننده جنسیت

سطح معناداری	T	تفاوت دو میانگین	زن	مرد	
			میانگین	میانگین	
۰/۰۰۵	۲/۸۳	۰/۱۹	۴/۰۶	۳/۸۶	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به بیان هدف‌های آموزشی
۰/۰۱	۲/۵۲	۰/۱۹	۳/۸۹	۳/۷۰	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی
۰/۰۰۳	۳/۰۱	۰/۲۳	۳/۹۴	۳/۷۱	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی
۰/۰۰۵	۲/۸۴	۰/۲۲	۴/۳۴	۴/۱۲	توجه معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به مشارکت دهی دانش‌آموزان
۰/۰۰۰	۳/۶۵	۰/۲۵	۴/۲۶	۴/۰۱	اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به ارزشیابی و بازنگری آموزشی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده درباره سؤال اول پژوهش حاکی از آن است که عملکرد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان پایتیر از حد متوسط قرار دارد و این موضوع بیانگر این است که تحلیل ویژگی‌های یادگیرندگان توسط معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در فرآیند یاددهی - یادگیری با سطح مطلوب فاصله دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که شاید معلمان آگاهی کافی و لازم را در خصوص میزان تأثیر تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان در فرآیند یاددهی - یادگیری ندارند، در صورتی که آموزش مؤثر مستلزم شناخت ویژگی‌های دانش‌آموزان است هر چند که شناسایی تمام ویژگی‌های روان‌شناختی و آموزشی یادگیرندگان بسیار دشوار است و اینکه احتمالاً آموزش‌های لازم را در این زمینه کسب نکرده‌اند که در این

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر... صورت می‌توان محتوای آموزش‌های ضمن خدمت را به سمت آشنایی بیشتر معلمان نسبت به تأثیر این بعد از فرآیند یاددهی - یادگیری سوق داد. یکی دیگر از دلایل می‌تواند کمبود وقت با توجه به تعداد زیاد دانش‌آموزان در یک کلاس درس باشد که این امر مانع از ارتباط بیشتر معلم با تک تک دانش‌آموزان و شناخت ویژگی‌های آنها می‌گردد. یافته‌های مذکور در برخی گویه‌ها با نتایج پژوهش‌های کمالی (۱۳۹۲)، عبدلی (۱۳۹۴) همسو بوده است.

بررسی نتایج به دست آمده درباره سؤال دوم پژوهش حاکی از آن است که عملکرد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در ارتباط با بیان اهداف آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری بالاتر از حد متوسط قرار دارد و این موضوع بیانگر آن است که معلمان دوره ابتدایی شهر یزد حساسیت بالایی نسبت به بیان اهداف دوره آموزشی دارند. شاید این امر را بتوان ناشی از تأثیر بیان اهداف آموزشی در تدوین محتوای آموزشی دانست و یا احتمالاً این نتیجه حاکی از آن است که بیان اهداف می‌تواند روشنگر مسیر یاددهی - یادگیری معلم و دانش‌آموزان باشد تا به راحتی بتوانند در طی این مسیر مشکلات و نارسایی‌ها را به موقع تشخیص دهند و نسبت به رفع آن اقدام کنند. ممکن است دلیل دیگر معلمان در بیان اهداف آموزشی این باشد که این امر را ملاک قضایای برای ارزشیابی دانش‌آموزان در نظر می‌گیرند. بررسی نتایج آزمون‌تی گروه‌های مستقل حاکی از آن است که برحسب متغیر تعدیل‌کننده جنسیت، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی تلاش بیشتری برای بیان هدف‌های آموزشی کلاس درس دارند. یافته‌های مذکور در برخی گویه‌ها با نتایج تحقیقات تاجیک اسماعیلی (۱۳۸۳) در زمینه بیان اهداف آموزشی در کلاس درس همسو می‌باشد.

بررسی نتایج به دست آمده درباره سؤال سوم پژوهش حاکی از آن است که عملکرد معلمان دوره ابتدایی در انتخاب روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس پایین‌تر از حد متوسط قرار دارد و دلیل این امر را می‌توان، مواردی چون نداشتن شناخت کافی و لازم نسبت به روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی متناسب با محتوای آموزشی، نبود رضایت شغلی، دید منفی نسبت به رسانه‌ها و روش‌های ابتکاری جدید و همچنین در دسترس نبودن رسانه‌ها و مواد آموزشی در مدارس برشمرد. بررسی نتایج آزمون‌تی گروه‌های مستقل حاکی از آن

است که برحسب متغیر تعدیل کننده جنسیت، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی از نظر بعد انتخاب روش ها، رسانه ها و مواد آموزشی در فرایند تدریس از وضعیت بهتری برخوردار هستند. یافته های مذکور با نتایج تحقیقات ثمری و آتشک (۱۳۸۸) در زمینه انتخاب رسانه و مواد آموزشی همسو می باشد و در زمینه انتخاب رسانه های آموزشی با توجه به امکان پذیری استفاده توسط دانش آموزان با تحقیق باران (۲۰۱۰) همسو است.

بررسی نتایج به دست آمده درباره سؤال چهارم پژوهش حاکی از آن است که عملکرد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در به کار گیری رسانه ها و مواد آموزشی در حد متوسط بوده و این امر حاکی از آن است که معلمان دوره ابتدایی شهر یزد تمایل دارند در صورت وجود شرایط و زمینه های لازم از رسانه ها و مواد آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری استفاده نمایند اما شاید بتوان مشکلات عدیده ای همچون تراکم دانش آموزان در کلاس درس، عدم تسلط معلمان در استفاده از وسایل و نارسایی در شیوه مدیریت مدارس، نبودن فضای مناسب جهت به کارگیری رسانه ها و عدم وجود امکانات و رسانه های با کیفیت را دلیل به کارگیری در حد متوسط رسانه ها و مواد آموزشی در کلاس درس دانست اما بر اساس نتایج حاصله معلمان دوره ابتدایی شهر یزد با وجود همه مشکلات، انگیزه لازم را جهت به کارگیری رسانه ها و مواد آموزشی در کلاس درس دارند. بررسی نتایج آزمون تی گروه های مستقل حاکی از آن است که برحسب متغیر تعدیل کننده جنسیت، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی از نظر بعد بکارگیری رسانه ها و مواد آموزشی در فرایند تدریس از وضعیت بهتری برخوردار هستند. می توان این یافته را اینگونه تبیین نمود، نگرش معلمان زن نسبت به بکارگیری رسانه ها و مواد آموزشی در فرآیند تدریس و یادگیری نسبت به معلمان مرد، مثبت است و معتقدند که باعث بهبود عملکرد یاددهی - یادگیری می شود. در حالی که معلمان مرد نسبت به تغییر فرآیند تدریس خود با استفاده از رسانه مقاومت بیشتری نشان می دهند. بررسی نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راه نیز حاکی

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

از آن است که که بر حسب متغیر تعدیل کننده سابقه خدمت، تفاوت معناداری بین میانگین گروه‌ها وجود دارد و نتیجه این آزمون نشان می‌دهد که با افزایش سابقه خدمت میزان بکارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی نیز بیشتر می‌شود.

بررسی نتایج به دست آمده درباره سؤال پنجم پژوهش حاکی از آن است که توجه معلمان دوره ابتدایی شهر یزد به مشارکت دهی دانش آموزان در فرآیند تدریس بالاتر از حد متوسط است. می‌توان گفت این نتیجه حاکی از آن است که منفعل بودن دانش آموزان در فرآیند تدریس هم برای دانش آموزان خسته کننده و هم برای معلمان ناخوشایند است به عبارت دیگر یادگیرندگان زمانی می‌توانند اثربخشی یادگیری شان را بهبود بخشند که به طور فعالانه در یادگیری مشارکت داشته باشند به همین دلیل معلمان شهر یزد با آگاهی نسبت به این موضوع با به کارگیری روش‌های مباحثه‌ای، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و ارائه فعالیت‌های جمعی توانسته‌اند در فرآیند تدریس مشارکت دانش آموزان را به حد بالایی برسانند. بررسی نتایج آزمون تی گروه‌های مستقل حاکی از آن است که برحسب متغیر تعدیل کننده جنسیت، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه وجود دارد و معلمان زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی توجه بیشتری به مشارکت دانش آموزان در فرآیند تدریس دارند. یافته‌های مذکور در برخی گویه‌ها با نتایج تحقیقات محمودی فتحی آذر و اسفندیاری (۱۳۸۸)، معظمی (۱۳۸۹) و مسلمان یزدی (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

بررسی نتایج به دست آمده درباره سؤال ششم پژوهش حاکی از آن است که عملکرد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در ارزشیابی و بازنگری آموزشی بالاتر از حد متوسط بوده است. از آنجا که ارزشیابی نشان دهنده میزان پیشرفت تدریجی دانش آموزان با توجه به دستیابی به هدف‌های تدوین شده توسط معلمان است و همچنین نتایج ارزشیابی‌ها در جهت اصلاح روش تدریس یا رفع اشکالات یادگیری دانش آموزان و در تشخیص آموخته‌های پایه و رفتار ورودی یادگیرندگان به کارگرفته می‌شود لذا این امر مورد توجه زیاد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد قرار گرفته است. بررسی نتایج آزمون تی گروه‌های مستقل حاکی از آن است که برحسب متغیر تعدیل کننده جنسیت، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه نمونه وجود دارد و معلمان

زن در مقایسه با معلمان مرد از میانگین بالاتری برخوردار هستند؛ لذا می‌توان گفت معلمان زن دوره ابتدایی توجه بیشتری به ارزشیابی و بازنگری آموزشی در فرآیند تدریس دارند. یافته‌های مذکور در برخی گویه‌ها با نتایج تحقیقات تاجیک اسماعیلی (۱۳۸۳) و کریمی ارقینی (۱۳۹۰) همسو است.

در مجموع می‌توان گفت که با استفاده از یافته‌های حاصل از ارزشیابی عملکرد می‌توان نسبت به بهبود وضعیت عملکرد معلمان در کلاس بر اساس یک مدل تعالی اقدام کرد. در واقع ارزشیابی عملکرد یک سیستم اطلاعاتی ایجاد می‌کند تا پیشرفت‌ها و عملکرد معلمان را در زمینه کیفیت اندازه‌گیری کنند و اجازه می‌دهد به طور شفاف نقاط قوت و زمینه‌های قابل بهبود را شناسایی کرده و برنامه‌هایی جهت بهبود ابعاد مختلف تدوین کرد.

پیشنهاد

۱. با عنایت به یافته‌های حاصل در این تحقیق عملکرد معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در بُعد تحلیل ویژگی‌های یادگیرندگان در حد پایین‌تر از حد متوسط بوده است لذا به نظر می‌رسد که مشکل چشمگیری در فرآیند یاددهی - یادگیری این معلمان در ارتباط با این بُعد از تدریس وجود داشته باشد، که برای بهبود آن، مواردی برای تقویت عملکرد این معلمان در ارتباط با تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:
  - درگیر نمودن دانش‌آموزان در بحث‌های کلاس جهت شناخت بیشتر توانایی‌های دانش‌آموزان و توان علمی آنها
  - همکاری و ارتباط با والدین دانش‌آموزان جهت آگاهی از ویژگی‌ها و علایق دانش‌آموزان
  - مطالعه سوابق موجود در پرونده دانش‌آموزان
  - استفاده از آزمون‌های رفتار ورودی جهت تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان
  - ترتیب دادن جلسه‌ای جهت معارفه با دانش‌آموزان
  - برگزاری مسابقات در زمینه‌های مختلف جهت شناسایی استعدادها دانش‌آموزان
  - چیدمان کلاس درس توسط معلم به گونه‌ای طراحی شود که موجبات ارتباط بیشتر معلم و دانش‌آموزان را فراهم کند.

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...

۲. طبق یافته‌های حاصل در این تحقیق بُعد انتخاب روش‌ها، رسانه و مواد آموزشی در فرآیند تدریس توسط معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در حد پایین‌تر از متوسط و بُعد به کارگیری رسانه‌ها و مواد آموزشی در حد متوسط ارزیابی شده است. که برای مرتفع ساختن مشکلاتی که در مسیر به کارگیری این ابعاد در فرآیند یاددهی - یادگیری وجود دارد و از بین بردن دید منفی برخی معلمان نسبت به استفاده از رسانه‌ها و همچنین رساندن این ابعاد به سطح مطلوب، پیشنهادات و راهکارهایی به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

- معلمان می‌توانند با افزایش مطالعه و به روز رسانی دانش خود در این زمینه‌ها، عملکرد خود را در انتخاب و به کارگیری بهترین روش‌ها، رسانه‌ها و مواد آموزشی بهبود بخشند.
- تجهیز آزمایشگاه‌ها به انواع مواد آموزشی با کیفیت و مؤثر در تدریس
- برنامه‌های آموزش ضمن خدمت معلمان جهت آشنایی بیشتر آنها در زمینه روش‌ها، رسانه و مواد آموزشی تدوین شود تا موجب انتخاب و به کارگیری آسان و صحیح این موارد در فرآیند تدریس قرارگیرد.
- بالا بردن سطح رضایت شغلی معلمان جهت افزایش انگیزه برای استفاده از روش‌های تدریس جدید و متنوع متناسب با محتوای آموزشی
- همکاری مدیران مدارس با معلمان جهت تجهیز کردن مدارس به انواع رسانه‌ها و مواد آموزشی با کیفیت و ایجاد شرایط مناسب جهت به کارگیری مؤثر آنها در تدریس
- قراردادن شاخص میزان استفاده از روش، رسانه‌ها و مواد آموزشی در فرم ارزشیابی عملکرد تدریس معلمان در طول سال تحصیلی

بررسی و تحقیق در زمینه‌های ذیل، می‌تواند به تعمیق یافته‌ها، کمک دهد:

- در این پژوهش میانگین اقدام معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در مؤلفه تحلیل ویژگی‌های دانش‌آموزان پایین‌تر از حد متوسط بوده است پیشنهاد می‌شود علت این امر در پژوهش‌های بعدی مورد بررسی قرار گیرد.
- پژوهش حاضر مجموعه ابعاد موجود در مدل اشور را به طور کلی مورد ارزشیابی قرار داده است، پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی هر یک از این ابعاد به طور جداگانه مورد بررسی قرار گیرد.

- در پژوهش حاضر جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است، پیشنهاد می‌شود جهت ارزشیابی عملکرد معلمان بر اساس مدل اشور از روش‌های دیگری از جمله مصاحبه، مشاهده و چک لیست نیز استفاده شود.
- پژوهش حاضر عملکرد یاددهی - یادگیری را در مدارس ابتدایی شهر یزد مدنظر قرار داده بود. پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های دیگر این عملکرد در شهرهای دیگر مورد ارزشیابی قرار گیرد.

محدودیت‌های پژوهش حاضر شامل موارد ذیل می‌باشند:

- محدود شدن جامعه آماری به معلمان دوره ابتدایی شهر یزد
- جامعه آماری پژوهش حاضر به کلیه معلمان دوره ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ محدود شده که طبعاً خصایص خاص خود را داشته و این امر تعمیم نتایج پژوهش را محدود خواهد ساخت.

منابع

- آل ابراهیم، الهام؛ قرائی پور، رضا. (۱۳۹۳). مقایسه طراحی نظام آموزش کارکنان بر اساس مدل‌های ADDIE و ASSURE، مرکز همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما، کنفرانس بین‌المللی مدیریت.
- ایزدی یزدان آبادی، احمد؛ حاج محمد شفیع. (۱۳۸۸). طراحی و تدوین استانداردهای عملکرد معلمان در فرآیند یاددهی - یادگیری، مجله علوم انسانی دانشگاه امام حسین، تعلیم تربیت اسلامی، ۷۸ (۱۷).
- تاجیک اسماعیلی، عزیزاله. (۱۳۸۳). عملکرد معلمان پایه پنجم ابتدایی با توجه به میزان آگاهی آنان از اهداف، روش تدریس، مهارت تدریس، کاربرد مواد آموزشی، روش ارزشیابی و کیفیت سؤال‌های امتحانی در درس تعلیمات اجتماعی، رساله دکتری رشته علوم تربیتی (گرایش برنامه ریزی درسی)، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ثمیری، عیسی؛ آتشک محمد. (۱۳۸۸). تاثیر کاربست فناوری آموزشی توسط معلمان در بهبود کیفیت فرایند یادگیری دانش‌آموزان، نشریه علمی پژوهشی فناوری آموزش، ۲ (۴).
- حق پرست لاتی، طیبه. (۱۳۹۳). تأثیر دوره آموزش پژوهش در عمل در بهبود فرآیند یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر تهران، فصلنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱ (۵).

ارزشیابی وضعیت یاددهی - یادگیری معلمان دوره ابتدایی شهر یزد بر...
 رضازاده، اکبر. (۱۳۷۹). تأثیر ارزشیابی عملکرد بر انگیزش شغلی معلمان، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، دوره هفتم، شماره ۲۵.
 رضوی، سید عباس. (۱۳۸۸). طراحی محیط یادگیری الگوی اطمینان بخش (اشور)، فناوری آموزشی، اطلاعات و ارتباطات.
 ریگی، عاطفه. (۱۳۹۲). مقایسه ارزیابی عملکرد معلمان از طریق داده‌های صوتی - تصویری با سایر روش‌های موجود ارزیابی عملکرد تدریس، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه کردستان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی رشته علوم تربیتی.
 سلیمی، قربانعلی؛ شاه سلیمی، بدری. (۱۳۸۱). بررسی ساز و کارهای دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان با محیط واحدهای آموزشی، فصلنامه دانش و پژوهش واحد خوراسگان اصفهان، ۱۳ و ۱۴ (۴).
 سیف، علی اکبر. (۱۳۹۰). اندازه‌گیری، سنجش، و ارزشیابی، ویرایش ششم، تهران: انتشارات دوران.
 شعبانی، حسن. (۱۳۸۰). مهارت‌های آموزشی و پرورشی، تهران: انتشارات سمت.
 عابدینی بلترک، میمنت؛ نصرافغانی، احمدرضا؛ محمدی، مهدی و صالحی عمران، ابراهیم. (۱۳۹۴). بررسی میزان کاربست عناصر برنامه درسی سازنده‌گرا در آموزش عالی: مطالعه موردی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، ۴ (۱۲).
 عبدلی، افسانه. (۱۳۹۴). آسیب‌شناسی روش‌های تدریس در فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر اصفهان، پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی - برنامه‌ریزی درسی)، ۲۰ (۱۲).
 کریمی ارقینی، حسین. (۱۳۹۰). بررسی نظر معلمان و دانش‌آموزان درباره چگونگی فرآیند یاددهی - یادگیری در مدارس متوسطه (شبهانه روزی) شهرستان خدابنده سال تحصیلی ۹۰-۸۹، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه تهران.
 کمالی، سمیه. (۱۳۹۲). مسایل سنجش و تشخیص دانش‌آموزان ورودی به مدرسه، تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۱۴.
 محمودی، فیروز؛ فتحی آذر، اسکندر؛ و اسفندیاری، رجب. (۱۳۸۸). بررسی رابطه میزان مشارکت فعال دانش‌آموزان در جریان تدریس با پیشرفت تحصیلی، مطالعات تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۳ (۱۰).
 مسلمان یزدی، نوشین. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر روش تدریس مشارکتی در یاددهی درس ریاضی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ناحیه شهر کرج، اولین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و فرهنگ ایرانی - اسلامی، اردبیل، مؤسسه پیشگامان فرهیختگان فرهنگ و اندیشه ولی عصر، اداره کل فرهنگ.
 معظمی، علی محمد. (۱۳۸۹). نگرش به درس فیزیک دانش‌آموزان سال اول متوسطه ناحیه ۲ شهر اصفهان، پایان نامه ارشد، دانشگاه اراک.

نوری امام زاده‌ئی، اصغر. (۱۳۷۵). بررسی نظر دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان در مورد نحوه ارزشیابی معلمان و فرم‌های ارزشیابی عملکرد آنان، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.

نیکنای، مصطفی (۱۳۸۳). نظارت و راهنمایی آموزشی. تهران: سمت.
هواس بیگی، فاطمه. (۱۳۸۸). ارزیابی کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی آموزشی از نظر اعضای هیأت علمی و دانشجویان در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران، دانشگاه تهران.

Baran, b. (2010). Experiences from the Process of Designing Lessons with Interactive Whiteboard: ASSURE as a Road Map, CONTEMPORARY EDUCATIONAL TECHNOLOGY, Dokuz Eylul University, Turkey, 1 (4) , 367-380.

Bavli, B. , Yavuz, E. (2015). DESIGNING PCM INSTRUCTION BY USING ASSURE INSTRUCTIONAL DESIGN MODEL, International Journal on New Trends in Education and Their Implications, International Journal on New Trends in Education and Their Implications, 6 Issue: 3 Article: 04 ISSN 1309-6249.

Nolan, j. , Hoover, L. (2005). Teacher performance Supervision and Evaluation : Theory into practice , New York : joun Wiley and Sons.

Nurpandi, F. , Langi, A. , & Bandung, Y. (2013). Using Instructional Design Model to Implement Open Lesson with Lesson Study Approach for Online Teacher Community, Joint International Conference on Rural Information & Communication Technology and Electric-Vehicle Technology (rICT & ICeV-T) November 26-28, 2013, Bandung-Bali, Indonesia

Sezar, B. , Gizem Karaoglan Yilmaz, F. , & Yilmaz, R. (2013). Integrating Technology Into Classroom: The Learner-Centered Instructional Design, International Journal on New Trends in Education and Their Implications, Volume: 4 Issue: 4 Article: 12 ISSN 1309-6249.